

DE MOSSELSCHEELPSCHEEPJES VAN JEAN GUILLAUME

De Franse kunstenaar Jean Guillaume maakt 'mosselscheepjes'. Het hele proces, van mosselschelp tot scheepsmodel, bouwt hij op in vitrinetjes. © Eddo Hartmann

André Bergen

Hoe, waar of wanneer, dat kan hij niet zeggen, maar één ding is zeker: op een bepaald ogenblik had de zee André Bergen helemaal in haar greep. En ze heeft hem nooit meer los gelaten. Als tiener droomde hij weg bij boeken als 'Moby Dick' en 'De mouterij op de Bounty'. Als volwassene schuimt hij de kusten van Nederland, België en Frankrijk af, op zoek naar pittoreske vissershaventjes en de bijhorende verhalen van zeelui. Eén zo'n reis leidde naar Belle-Île-en-Mer in Bretagne. Daar ontmoette André kunstenaar Jean Guillaume, die net als hijzelf de zee als muze heeft.

Belle-Île-en-Mer, het 'mooie eiland in de zee', is met zijn 84 km² het grootste Bretonse eiland. Ik kom met de veerboot aan in Le Palais en ben op zoek naar Jean Guillaume. Veel informatie heb ik niet over de man. Zijn adres is de naam van een volledig gehucht: Borlagadec. Meer niet, daar moet ik het mee doen. Met een huurwagen rij ik oostwaarts over de smalle glooiende wegen van het eiland. Daar is het, Borlagadec. Moeilijk moet het niet zijn om Guillaume te vinden, er staan maar enkele huizen. En dan zie ik het: 'Jean Guillaume, bateaux moules'. Ik klop voorzichtig aan en een blonde slanke man opent de deur. 'Monsieur Guillaume?' Het volgende moment sta ik in zijn werkplaats. Op een grote houten werktafel staan, netjes gerangschikt, een oude tandartsboor, een paar horlogewerktuigen, wat penselen, een potje lijm...

Jean kwam in 1976 vanuit Parijs op Belle-Île aangewaaaid, op zoek naar ruimte en rust. Die vond hij op het eiland. De overheersende westenwinden geselen de gevels van de huizen. En het veranderend patroon

van de met zilte lucht beladen wolkenvelden zorgt voor een steeds wisselend kleurenpalet. Op de westkant van het eiland beuken de golven met schuimend geweld op de rots-wanden, die ooit Claude Monet inspireerden. Ook Sarah Bernhardt, de bekende Franse actrice, had een huis op dit eiland. Maar Belle-Île huisvestte vroeger eigenlijk vooral eenvoudige vissersmensen die, in kleine scheepjes, de zee opgingen om sardijnen en tonijnen te vangen. Het is vooral deze wereld die Jean Guillaume zou inspireren.

Guillaume merkte op dat de vorm van een mosselschelp opvallende gelijkenissen vertoont met de rompen van de sardine- en tonijnkotters die vroeger het uitzicht van dit eiland bepaalden. De schelpen vormen dan ook de basis van zijn scheepsmodellen. Oude foto's van de vissersschepen en plannen uit het Musée de la Marine in Brest leveren de nodige extra informatie om van elke mosselschelp een pièce unique te maken: ieder model komt immers overeen met een schip dat ooit heeft bestaan. Vroeger werden op het eiland jaarlijks meer dan 200 vissersboten

gebouwd: genoeg inspiratie dus om nog jaren modellen te kunnen maken. Met een tandartsboor en horlogevijltjes gaat hij aan de slag. "Tja", zegt Guillaume, "eigenlijk is er niet zo veel verschil in de materie van een schelp en een tand. Die boortjes en schuurkopjes werken perfect op mijn schelpen". Hij ging ooit op stage bij een tandarts om de instrumenten te leren gebruiken. Het hele proces, van mosselschelp tot scheepsmodel, bouwt hij op in een vitrinetje. Het zijn pareltjes van precisie.

Maar ik moet weg om in Le Palais de laatste overtocht naar het vasteland te halen. Tijdens de rit denk ik terug aan het boeiende gesprek met de man. En op de achterbank, netjes ingepakt, ligt – wat denk je – een vitrinekastje met de mosselscheepjes van Guillaume.

André Bergen verzamelde tijdens zijn vele reizen een bijzondere maritieme collectie. Enkele topstukken, waaronder de mosselschelscheepjes, deelt hij in het boek 'De spullen van de Zeeman'. Meer info via www.spullenvandezeeman.com.